

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. כסום יכסמו את ראשיהם ... והיינו תספורת של כהן גדול.....1
- ב. הנודר ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה רתחתא אמר קונם היורד לקדרה שאני טועם אסור בכל הנעשה בקדרה.....3
- ג. נדר מן היורד לקדרה אסור ביורד לאלפס שכבר ירד לקדרה קודם שיורד לאלפס.... הנודר מן היורד לתנור אין אסור אלא בפת ואם אמר כל מעשה תנור עלי אסור בכל הנעשים בתנור.....3
- ד. מן הכבוש אין אסור אלא מן הכבוש של ירק כבוש שאני טועם אסור בכל הכבושים 4
- ה. מן הצלי ... צלי שאני טועם אסור בכל הצלויים.....4
- ו. מן המליח אין אסור אלא מן המליח של דג מליח שאני טועם אסור בכל המלוחים 5
- ז. דג דגים שאני טועם אסור בהן ומותר בציר ובמוריים ... דג שאני טועם אסור בגדולים ומותר בקטנים דגה שאני טועם אסור בקטנים.....5
- ח. הנודר מן החלב מותר בקום ... הנודר מן הגבינה אסור בה בין מלוחה וטפלה.....6

דף נא.

א. כסום יכסמו את ראשיהם ... והיינו תספורת של כהן גדול

כהן גדול¹ אינו מרבה פרע לעולם שנאמר (ויקרא כא פסוק י) אֶת־רֵאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּאֶפִּילוֹ בַעַת שְׁלֹא יִכְנַס לְמִקְדָּשׁ, שהרי תמיד הוא במקדש². ועובר

¹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה הלכה ו

² במנחת חינוך שם אות ד תמה "לא ידעתי למה כתב רבינו טעם לגזירת הכתוב, וגם בגמ' שם מרבינן משוח מלחמה דעובר בלאו זה אף שאינו תמיד במקדש. וגם אפילו אם הכהן גדול נעשה בעל מום, מ"מ לא עבר מכהונה גדולה" אמנם עיין בערוה"ש שהסביר שאין כוונת הרמב"ם משום שחייב הכה"ג להיות במקדש כל היום שהרי אינו חובה עליו ולא מצינו חיוב זה בין המצוות ואינו אלא תפארתו וכבודו שיהיה כל היום במקדש ולא חובה אלא כוונתו שמכיון שהכהן יכול לעבוד בכל עת שירצה ואינו בכלל משמרות הכהונה (שלדעת הרמב"ם מ"ע לו הם מצות עשה מן התורה) ואפילו כשמת לו מת עובד ואסור לו להיבטל מפני אנינותו להכי צריך תמיד להיות מוכן לעבודה ואסור לו לגדל פרע לעולם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תמיד בלאו. אלא מספר מערב שבת לערב שבת מפני שהמשמרות מחלפות כל שבוע ויראוהו ביופיו³, אך אין לוקין דהוי לאו שאין בו מעשה⁴.

כהן גדול אינו מספר בתער⁵, רק במספרים, ראש שערה זו בעיקר זו ומצמצם שלא תעלה שערה על חבירתה עד שיראה כאילו הוא צמח כאחת שנאמר⁶ (יחזקאל מ"ד, כ') "ראשם לא יגלחו⁷ ופרע לא ישלחו כסום יכסמו⁸ את ראשיהם"

י"א שאם כהן גדול גידל פרע שער ראשו על מתו חוץ לבית המקדש אפילו לא נכנס למקדש חייב⁹.

כהן גדול שנצטרע צריך להיות פרוע ראש ואל יגלח, ואע"ג שעובר בלאו מ"מ העשה שנאמר במצורע דכתיב (ויקרא י"ג, מ"ה) וראשו יהיה פרוע, דוחה הלא תעשה דלא יפרע¹⁰.

כהן גדול שקיבל עליו נזירות גדולה אסור לו לגלח¹¹.

3 סנהדרין כב ע"ב רמב"ם שם וכלי המקדש פ"ה ה"ו אבל אינו מן הדין ולהכי שייך שיהיה כהן גדול נזיר כיון שמן הדין אין פרע אלא ל' יום (שו"ת שואל ומשיב רביעאה ח"ב סי' קסב)
4 מנחת חינוך שם אות ד

5 כיון שבתער לא שייך לדקדק לחתוך בצורה זו ועיין בראב"ד מה שהשיג ועיין ערוך השולחן סי' כה סעי' יא
6 א"כ הוא מדברי קבלה והעובר על זה עובר על דברי קבלה (מנחת חינוך שם אות יא)

7 ואע"ג דקרא איירי בכהן הדיוט ולא בכה"ג אפשר שכוונת הנביא שלעתיד לבוא יסתפרו הכהנים כתספורת הכהן הגדול (ליקוטי הלכות סנהדרין סו"פ ב עין משפט ב (יב ע"א בדפו"י) וכעין זה כתב במלבי"ם על הפסוק שם

8 ופי' רש"י שם "ככוסמת הזו שסדורין בשבולת ראשו של זה לצד עיקרו של זה כך שמעתי משמו של רבי מנחם זצ"ל ויתכן לפרשו לשון מרת דבר השוה לא גזיות ראש ולא גדול שער אלא במדה שוה"

9 חזו"א כלים סי' ב ס"ק ד

10 רמב"ם מטומאת צרעת פ"י ה"ו

11 לא מיבעי אם נאמר דמצות עשה דקדוש יהיה גדל פרע (במדבר ו', ה') דוחה לא תעשה זו, ולא הוי עשה שע"י פשיעה כמו שכתבנו (מצוה קמ"ג אות ג' ועוד) דכל היכא דהעשה נולד ע"י פשיעה דוחה לא תעשה, ואינו דומה למה שכתבו תוס' עירובין ק' ע"א ד"ה מתן, גבי מתן ד' וכו', אלא אף אם נאמר דאינו דוחה דהוי עשה דקיל כיון דאיתא בשאלה, מ"מ אסור לגלח כי יעבור על לאו דנזירות תער לא יעבור וגו' (שם), ואין לא תעשה דוחה לא תעשה על כן לא מגלח, ועובר על הלאו הזה בשב ואל תעשה, ומוטב משיעבור על הלאו בקום ועשה ומבואר ברמב"ם פ"ה מנזירות ה"ב דאם נזיר גילח שלא בתער רק בסם אינו עובר בלא תעשה רק בעשה דקדוש יהיה, מ"מ כאן אינו יכול לגלח בסם דאין לא תעשה דוחה עשה מנחת חינוך שם אות ז)

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ב. הנודר ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה רתחתא אמר קונם היורד לקדרה שאני טועם אסור בכל הנעשה בקדרה

כבר התבאר לעיל דף מט. שהנודר ממעשה¹² קדרה אינו אסור אלא בדבר שנגמר ונרתח בקדרה, כגון ריפות כלומר דגנים שבורים או טחונים גם,¹³ ולביבות כלומר בצק רק שחולטין ברותחין ואחר כך בשמן¹⁴, וכיוצא בהן, דברים שצריכין הרתחה יותר מדאי¹⁵.

ואם אמר קונם היורד לתוך קדירה עלי, אסור בכל המתבשלין בקדרה, גם דברים שא"צ רתיחה הרבה וכ"ש בדברים שצריכין רתיחה הרבה, ואפילו אינו נגמר בתוכה אלא באילפס כלומר מחבת או בכלי אחר. שידוע שיש מאכלים שמורידים אותם לקדירה ומתבשלים שם וזהו רוב המאכלים ויש מקצת מאכלים שקודם שמבשלים אותם הבישול הראוי לאכילה מטבילין אותם בקדירה אחרת במים רותחים ומרתיחים מעט ואח"כ לוקחים אותם ומורידין אותם לקדירה אחרת שמתבשלת בה בישול הראוי לאכילה או מטגנין אותם בחמאה¹⁶.

ג. נדר מן היורד לקדרה אסור ביורד לאלפס שנבר ירד לקדרה קודם שיורד לאלפס... הנודר מן היורד לתנור אין אסור אלא בפת ואם אמר כל מעשה תנור עלי אסור בכל הנעשים בתנור

¹² שו"ע ונו"כ שם ב

¹³ ט"ז שם ב שהדרך להרתיחם הרבה

¹⁴ באר הגולה ד

¹⁵ ערוך השולחן יורה דעה סימן ריז סעיף יב

¹⁶ כמו שאצלנו עושים בלביבות שקורין קרעפחין שמקודם מרתיחין אותם בקדירה ואח"כ מטגנין אותם בחמאה וכן הוא מעשה המאקאראנע"ם כידוע וזכרנו שבילדותי היו עושין כן למיני גאנעלא"ך להסיר קליפתן וזהו חילקי וטריגים וכו' שבירושלמי ולכן אלו נקראין מעשה קדירה כלומר שהקדירה מכינה אותם לבישולם והיורד לקדירה נקראו כל המאכלים שיורדים לקדירה להתבשל לאכילה וזהו מדוקדק בלשון הרמב"ם והירושלמי שהירושלמי אומר חילקי וכו' והרמב"ם אומר כגון ריפות והם הגאנעלא"ך שכתבנו ולביבות והם קרעפכין שכתבנו כן גלע"ד. ערוך השולחן שם יג.

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

נדר מהיורד לתוך קדרה, אסור ביורד לתוך האילפס, שכבר ירד לתוך הקדירה קודם שירד לתוך האילפס, שכן הדרך שמבשלין אותו קצת תחלה ואחר כך מטגנין אותו באילפס.

נדר מהיורד לתוך האילפס מותר ביורד לתוך הקדירה, שאין כל מה שיורד לתוך הקדרה יורד לתוך האילפס, ויש אומרים שמותר במה שיורד לתוך הקדירה אפילו הוא דבר שנותרים אותו אחר כך לתוך האילפס, שכיון שאמר היורד לתוך האילפס משמע דבר שתחלתה ירדתו לאילפס. נדר מהנגמר בקדירה, מותר בנגמר באילפס. מהנגמר באילפס, מותר בנגמר בקדרה. מהיורד לתוך התנור, אינו אסור אלא בפת. ואם אמר כל מעשה התנור עלי, אסור בכל הנעשה בתנור.

דף נא:

ד. מן הכבוש אין אסור אלא מן הכבוש של ירק כבוש שאני טועם אסור בכל הכבושים

נדר¹⁷ או נשבע מן הכבוש, אם דרכם לקרות כבוש לכל הכבושים הרי זה אסור בכל, ואם אין דרכם לקרות כבוש אלא לירק כבוש בלבד, אינו אסור אלא בכבוש של ירק וכן כיוצא בזה.

היו מקצת בני המקום קורין לו כך ומקצתן אין קורין, לא שייך לומר בזה נגלך אחר הרוב, כיון שיש להסתפק שמא זה אף למיעוט נתכוין והוי ליה ספק נדרים וקי"ל דספק נדרים להחמיר. אולם אם אמר נתכוונתי למה שקוראים הרוב, נאמן¹⁸.

ה. מן הצלי ... צלי שאני טועם אסור בכל הצלויים

כל צלי¹⁹ שבגמ' ופוסקים הכוונה מה שצולין הבשר על האש בשפוד או על גחלים.

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם ג.

¹⁸ ט"ז שם ג.

¹⁹ ערוך השולחן שם ג.

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

אבל יש מקומות קורין גם המבושל במים צלי, ומבושל נקרא כשיש הרבה מים, ותבשיל והבשר הוא המועט, וצלי מקרי כשהמים נשארו מעט והעיקר הוא הבשר²⁰. ולכן במקומות אלו כשנדר מבשר מבושל אין צלי זה בכלל וצלי קדר והיינו שצולין הבשר בקדרה בלא מים אינו ידוע לנו ג"כ ובמקומות שידוע להם יעשו כפי לשונם.

ו. מן המליח אין אסור אלא מן המליח של דג מליח שאני

טועם אסור בכל המלוחים

נדר²¹ או נשבע מן המליח, אם דרכם במקומו לקרות מליח לכל המלוחים, הרי זה אסור בכל המלוחים אפילו אינו מלוח אלא להתקיים לשעה. ואם אין דרכם לקרות מליח אלא לדג מליח בלבד, אינו אסור אלא בדג מליח.

ז. דג דגים שאני טועם אסור בהן ומותר בציר

ובמוריים ... דג שאני טועם אסור בגדולים ומותר

בקטנים דגה שאני טועם אסור בקטנים

הנודר מן הדגים²², אסור בין בגדולים ובין בקטנים, ואם נדר ואמר מן הדג אסור בגדולים, ואם אמר דגה אסור בקטנים. ואם אמר דג דגה אסור בשניהם²³.

ומותר בציר כלומר שומן היוצא מהם שמעורב עם קרבי הדגים, וכל שכן שמותר במוריים של דגים שהוא שמנו של הדג לבד²⁴. ובלבד שיצאו מהדג קודם הנדר אך מה שיצא מהדגים לאחר הנדר הרי זה אסור, אם אמר קונם דגים שאני טועם (או שאני אוכל או קונם דגים אלו²⁵).

²⁰ ולזה קורין בראמ"ן או גיבראטינ"ם שהוא צלי בלשון הקדש

²¹ שו"ע ונו"כ שם ג

²² שו"ע ונו"כ שם יב

²³ ט"ז שם טו

²⁴ באר הגולה שם לא.

²⁵ ט"ז שם טז ש"ך שם יח

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ח. הנודר מן החלב מותר בקום... הנודר מן הגבינה אסור

בה בין מלוחה וטפלה

הנודר מהחלב²⁶, מותר בקום. כלומר מי חלב שהנבדלים מהחלב. ודוקא שנבדלו מן החלב קודם שנדר מהקום²⁷, נדר מן הקום מותר בחלב, דשני מינים הם. ויש אומרים שבמקום בו קורין לקום על שם החלב, כגון שקורין אותה קומא דחלבא²⁸, הנודר מהחלב אסור גם בקום. אבל הנודר מהקום, אף על גב דקרי ליה קומא דחלבא אפילו הכי מותר בחלב שהרי קומא אמר²⁹.

מהחלב מותר בגבינה, מהגבינה מותר בחלב. ובגבינה אסור בין לחה ובין יבשה טפלה ומליחה.

אולם אם נדר מחלב זה אסור גם אם נעשה חמאה וגבינה ממנו³⁰.

²⁶ שו"ע ונו"כ שם יא

²⁷ ז"ש מו"ש ש"ך שם יח

²⁸ ולפי הלשונות שלנו החלב מתחלק לכמה מינים שמעמידים אותה ובמשך שנים וגי' ימים נעשית קפוי ונומלים הקפוי והשמן שלמעלה שקורין סמעטענ"ע ולמטה נשאר הרזה וקורין זוי"ע"ר מילך ובזה יש הקום שקורין סראוועטק"א אך כשהיא ביחד אינה ניכרת בפ"ע ומהשמן עושים חמאה ומהרזה עושים גבינות ומשימין אותן בקדירות בתנור ואז נפרד הקום מהזוי"ע"ר מילך ע"י ששופכין אותה לתוך כים של פשתן והקום יוצא ואח"כ לשיין אותה ועושים גבינות ולפי הלשון שלנו כל אחד הוא מין בפ"ע ואם נדר מחלב מותר בסמעטענ"א ובזוי"ע"ר מילך וכן כולם כשנדר מזה מותר בזה לברך בהחלב עצמו קודם שהועמד לגמרי יש השומן שקורין סמאנ"ט והשרים שותין בהן חמין ומ"מ שם אחד לה עם החלב וכשנדר מחלב אסור בסמאנ"ט אבל נדר מסמאנ"ט מותר בחלב ופשוט הוא דאע"ג דאם נדר מחלב מותר במינים האחרים ערוך השולחן שם לא ונ"מ לדידן לכל מוצרי החלב

²⁹ והר"ן משמע שאסור בשניהם ושאר הפוסקים מוכח בהדיא דלא כהר"ן וכ"פ הב"ח וכן כתב בפרישה הלכך נראה דאח"כ מותר בחלב קאי דאם קורים לקום קומא דחלבא אסור בקום וכמ"ש הטור והפוסקים אבל כנדר מהקום אף על פי שקורין אותו קומא דחלבא מותר בחלב. ש"ך שם יז וכן דעת הלבוש

³⁰ ערוך השולחן שם סעיף לא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>